

SADRŽAJ

Predgovor	13
-----------------	----

PRVI DEO

DRUŠTVENE PROMENE I PRAVO

1. ŠTA JE SOCIOLOGIJA PRAVA I ZAŠTO JE PRAVNICI PROUČAVAJU ...	16
1.1. Zašto pravnici proučavaju sociologiju	16
1.2. Još malo o sociologiji prava	17
1.3. Primeri socioloških istraživanja	19
1.4. Istraživačke metode	23
1.5. Sociologija prava u Srbiji	25
1.6. Šta je svrha ove knjige, kome je namenjena i šta novo donosi ...	28
2. DRUŠTVENE PROMENE: KAKO SE MENJA SVET U KOME ŽIVIMO.....	30
2.1. Velike društvene promene u 20. i 21. veku	31
2.2. Promene u kulturi	34
2.3. Socijalizam u bivšoj Jugoslaviji	36
2.4. Postsocijalistička transformacija ili tranzicija	38
2.5. Postsocijalistička transformacija u Srbiji: prva etapa	40
2.6. Tranzicija i demokratizacija: posle 2000. godine	41
3. GLOBALIZACIJA: ŠTA SE DOGAĐA SA DRŽAVOM, PRAVOM I NAMA U SVETU GLOBALNIH PROMENA	46
3.1. Šta je globalizacija	47
3.2. Ekonomija u doba globalizacije	48
3.3. Država i pravo u doba globalizacije	51
3.4. Globalizacija u kulturi	54
3.5. Kritike globalizacije	56

DRUGI DEO

PRAVO I INSTITUCIJE U DRUŠTVENOM KONTEKSTU

4. PRAVO I DRUŠTVO: KAKAV JE ODNOS DRUŠTVA I PRAVA I KAKO GA SOCIOLOZI OBJAŠNJAVAJU	62
4.1. Teorije o odnosu prava i društva	63
4.2. Emil Dirkem	64
4.3. Karl Marks i kasnije marksističke teorije	67
4.4. Maks Veber	70
4.5. Društvene promene i pravo	71
4.6. Da li pravo može da menja društvo	73
4.7. Primena prava	77
4.8. Sociološke teorije o primeni prava	79
5. STVARANJE PRAVA: KAKO NASTAJU ZAKONI I KAKVA JE NAŠA ULOGA U TOME	84
5.1. Parlament i njegove uloge	86
5.2. Kako nastaju zakoni: put zakona u našem parlamentu	88
5.3. Manjkavosti zakonodavnog rada Narodne skupštine Republike Srbije	89
5.4. Građansko društvo i pravo	92
6. VEZE, EKIPJE, TALOVI: KAKO ZAKONI FUNKCIONIŠU U SVETU NEFORMALNIH PRAKSI I INSTITUCIJA	96
6.1. Institucije	98
6.2. Neformalne prakse i institucije	99
6.3. Neformalne institucije u razvijenim i nerazvijenim društvima	100
6.4. Zašto nastaju neformalne institucije i prakse	102
6.5. Kako neformalne institucije i prakse utiču na primenu prava	104
7. ZAKONI U MREŽAMA KORUPCIJE I KLIJENTELIZMA	108
7.1. Korupcija	109
7.2. Korupcija u Srbiji: procene i percepcije	111
7.3. Klijentelizam	114

7.4.	Kako funkcionišu klijentelističke mreže u Srbiji: rezultati jednog istraživanja	119
8.	PРАВNA DRŽAVA I ODGOVORNOST VLASTI: KAKO JE NASTALA I KAKO SE ODRŽAVA	123
8.1.	Pravna država	124
8.2.	Pravna država, kapitalizam i demokratija	126
8.3.	Šta je potrebno da se uspostavi pravna država	127
8.4.	Pravna država kao rezultat ravnoteže interesa i moći.....	127
8.5.	Odgovornost vlasti	130
8.6.	Građansko društvo i odgovorna vlast	132
9.	GRAĐANSKA PRAVA I PРАВNI POREDAK: KAKVA JE ULOGA ZAKONA U ODBRANI GRAĐANSKIH, POLITIČKIH I SOCIJALNIH PRAVA.....	137
9.1.	Politička, građanska i socijalna prava	139
9.2.	Kultura, rod, seksualnost, invaliditet i novi koncepti građanstva	140
9.3.	Stari i novi društveni pokreti.....	143
9.4.	Udruženja građana	145

TREĆI DEO

PRAVO I DOMENI REGULACIJE

10.	DRUŠTVENA KONTROLA I SOCIJALNE DEVIJACIJE	151
10.1.	Norme, vrednosti i kultura.....	152
10.2.	Socijalna kontrola, devijantnost i kriminal.....	156
10.3.	Pozitivističke teorije.....	158
10.4.	Funkcionalističke teorije	159
10.5.	Teorija etiketiranja	162
10.6.	Marksističke teorije	164
11.	DRUŠTVENE NEJEDNAKOSTI I PRAVO: DA LI JE ZAKON JEDNAK ZA SVE	168
11.1.	Siromaštvo i socijalna isključenost.....	169
11.2.	Siromaštvo i nejednakosti u Srbiji i u svetu	171

11.3. Uzroci siromaštva i socijalne isključenosti	172
11.4. Društvene klase.....	174
11.5. Zašto su klase i društvene nejednakosti i dalje važne	180
11.6. Pravo i društvene nejednakosti	182
11.7. Pravo i društvene nejednakosti: slučaj Srbije	183
11.8. Država blagostanja.....	185
12. NACIJE, ETNIČKE GRUPE I PRAVO: ŠTA SU, KAKO NASTAJU I KAKO IH PRAVO REGULIŠE	189
12.1. Šta je nacija	190
12.2. Kakve sve vrste nacija postoje	191
12.3. Nacionalizam.....	193
12.4. Prava nacionalnih manjina: teorija i praksa.....	194
12.5. Individualna i kolektivna prava u doba globalizacije	198
12.6. Diskriminacija na etničkoj ili nacionalnoj osnovi.....	200
13. PRAVNA REGULACIJA BRAČNIH I PORODIČNIH ODNOSA: KAKO SU SE MENJALI BRAK I PORODICA	203
13.1. Brak	204
13.2. Brak i porodica u predmodernom dobu.....	205
13.3. Brak i porodica u modernom dobu	205
13.4. Brak i porodica u savremenom svetu	206
13.5. Promenjeni obrasci rađanja: teorija demografske tranzicije.....	209
13.6. Transformacija porodice	211
13.7. Brak i porodica u Srbiji.....	212
13.8. Pravna regulacija braka i porodice.....	214
14. ROD I PRAVO: ŽENE I MUŠKARCI U SAVREMENOM SVETU.....	218
14.1. Položaj žene u društvu	219
14.2. Feministička sociologija.....	226
14.3. Feministička kritika prava i institucija: javno i privatno	227
14.4. Pravna regulacija i rod: porodično i rodno zasnovano nasilje.....	229
14.5. Feminizacija pravničkih profesija	233

ČETVRTI DEO PROFESIONALNI AKTERI

15. PRAVNIČKA PROFESIJA: KAKO JE BITI ADVOKAT U SRBIJI	238
15.1. Šta je pravnička profesija i da li postoji jedna ili više	239
15.2. Kako globalizacija i liberalizacija utiču na advokaturu	242
15.3. Debate oko korporativizacije	244
15.4. Advokatura u Srbiji	245
15.5. Raslojavanje advokature	248
15.6. Profesionalni život advokata	249
16. PRAVNIČKA PROFESIJA: KAKO JE BITI SUDIJA U SRBIJI	253
16.1. Sudstvo u demokratskoj pravnoj državi	254
16.2. Ustavni položaj pravosuđa u Srbiji	256
16.3. Reforme pravosuđa i pritisci na sudije u savremenoj Srbiji	258
16.4. Pravosuđe u Srbiji: unutrašnja i spoljašnja kriza poverenja	261
BELEŠKE	267
LITERATURA	287
NAPOMENA AUTORA	311